

ชื่อเรื่อง	การศึกษาแนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาประเพณีสงกรานต์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร
ผู้วิจัย	นายดาวเรือง กลางประพันธ์
คณะกรรมการควบคุม	อาจารย์ ดร. ศาสตรา เหล่าอรรคะ และว่าที่ พ.ต. ดร. เทอดชัย พันระไชย
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2554

บทคัดย่อ

ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีที่สำคัญยิ่งประเพณีหนึ่งในการทำบุญสิบสองเดือนของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ การทำบุญครบทั้งสิบสองเดือนนี้ชาวอีสานเรียกว่า “ฮีดสิบสอง” “ฮีด” หมายความว่าถึงแนวปฏิบัติหรือสิ่งที่ควรปฏิบัติในวิถีชีวิต การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและแนวทางการฟื้นฟูพัฒนาประเพณีสงกรานต์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูล เอกสารและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลภาคสนามได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนากลุ่ม จากประชากรกลุ่มผู้รู้จำนวน 31 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 12 คน และกลุ่มทั่วไปจำนวน 24 คน ในชุมชนพื้นที่ๆ ที่ศึกษารวม 5 อำเภอๆ 1 หมู่บ้าน คือ 1) หมู่บ้านชะโนด ตำบลชะโนด อำเภอหว้านใหญ่ 2) หมู่บ้านนาโสก ตำบลนาโสก อำเภอเมืองมุกดาหาร 3) หมู่บ้านบะ ตำบลกกแดง อำเภอนิคมน้ำอ้อม และ 4) หมู่บ้านภู ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป

ผลการวิจัยพบว่า ชาวจังหวัดมุกดาหารได้มีการทำบุญประเพณีสงกรานต์เช่นเดียวกันกับชาวอีสานทั่วไปมาตั้งแต่ครั้งโบราณ และถือว่าเป็นประเพณีทำบุญปีใหม่ตามโบราณประเพณีด้วยการทำบุญในประเพณีสงกรานต์ มีทั้งความเกี่ยวเนื่องทางพุทธศาสนา ประเพณีชีวิต และกิจกรรมนันทนาการ การทำบุญทางศาสนามีการทำบุญทอดผ้าป่า การสงฆ์น้ำพระพุทธรูป การสงฆ์น้ำพระภิกษุสงฆ์ การแห่ดอกไม้ การบายศรีพระภิกษุสงฆ์ การก่อเจดีย์ทราย การปล่อยสัตว์และการสงฆ์น้ำเครื่องรางของขลังและกระดูกบรรพบุรุษ

ส่วนประเพณีวิถีชีวิต มีการทำบุญบ้าน การรดน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ ส่วนกิจกรรมนันทนาการ มีการเฉลิมฉลองด้วยมหรสพ มีการเล่นพื้นเมือง และการประกวดแข่งขันต่างๆ เช่น การประกวดเทพีสงกรานต์ ประกวดผู้สูงอายุสุขภาพดี ประกวดการแต่งกายพื้นเมือง การแข่งขันการร้องเพลง แข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เช่น แข่งขันการเตะปี่และมวยทะเล ส่วนแนวทางการฟื้นฟูประเพณีสงกรานต์โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการปลุกระดมปลุกฝังค่านิยมของคนในชุมชน

ฟื้นฟูกิจกรรมต่างๆ ที่ยังปฏิบัติและที่เลือนหายไปแล้วให้ดีขึ้นและปรับปรุงขึ้นใหม่ การปรับปรุง
แหล่งท่องเที่ยวและจุดสนใจใกล้เคียง และการขายสินค้าพื้นเมือง

ส่วนแนวทางการพัฒนา มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมของชุมชน มีการเตรียม
พร้อมของกิจกรรมและบุคลากร ตลอดจนการให้ความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการดำเนิน
กิจกรรมต่างๆ

โดยสรุป ในการที่จะฟื้นฟู และพัฒนาประเพณีสงกรานต์เพื่อการท่องเที่ยวขึ้น ชุมชน
และประชาชนในท้องถิ่น จะต้องให้ความสำคัญ ให้ความสนใจและร่วมมือร่วมใจในทุกกิจกรรม
เพื่อความหลากหลายและยิ่งใหญ่ เป็นที่สนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังพื้นที่เพื่อความ
เพลิดเพลินและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ผลที่ได้กับประชาชน และชุมชนคือการเผยแพร่ศิลป์
วัฒนธรรมท้องถิ่นและเพิ่มเศรษฐกิจในชุมชน

TITLE Revitalization and Development of Songkran Festival by Community Participation
AUTHOR Mr. Dowruang Klangprapan
ADVISORS Asst. Prof. Dr. Sastra Lao Akka and Acting Major Dr. Terdchai Panthachai
DEGREE M.A. **MAJOR** Cultural Sciences
UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2011

ABSTRACT

Songkran Festival is an important tradition among the twelve traditions which are important merit customs or twelve month merit traditions of Buddhists in Thailand. The twelve month merit traditions in northeast Thailand is called “Heat Sipsong”. “Heat” refers to guidelines or best practices in the way of life and “Sipsong” means twelve. The purpose of this research is to study the history and development of appropriate guidelines to revitalize Songkran Festival to promote tourism in the province of Mukdahan by community participation. This research is a qualitative research which was performed by document analysis of data collected from documents, field research data, interviews, observations and discussion groups. The sample group included 19 key informants, 12 casual informants and 24 general informants. The sample group came from the community members from 5 villages in 5 districts in the province of Mukdahan: 1) the village of Cha Not, Cha Not sub-district, Wan Yai district, 2) the village of Na Sok, Na Sok sub-district, Mueang district, the village of Ba, Kok Daeng sub-district, Nikhom Kham Soi district, and 4) the village of Phu, Ban Pao sub-district, Nong Sung district. The research was conducted from May 2007 until October 2010.

Research results revealed that the community members of Mukdahan province practice the Songkran Festival just like other people in Northeast Thailand since ancient times and the tradition is also considered merit making to welcome the Thai New Year according to ancient traditions. Merit making during Songkran festival is related to Buddhism, traditions of the way of life and a recreational event. Merit making in regards to religion include events such as the “Bun Thot Pha Pa” (merit of providing material needs for Buddhist monks and temples through donations), Bathing Buddhist statues with ceremonial water, Bathing Buddhist monks with ceremonial water, flower parade or procession, “Basi Su Kwan” (calling of the soul) ceremony for

Buddhist monks, forming sand pagodas, releasing animals and the bathing amulets, talismans and ancestral bones.

In regards to the traditional way of live, there were house merit ceremonies and water blessings from adults. Activities and recreational activities included celebrations with entertainment, performances of indiangous folk music and various competitions such as Songkran beauty queen contenst, Elderly health competition, folk costume competition, singing competition, and folk sports such as kick boxing and sea boxing. The guidelines for revitalization of Songkran Festival by community participation include, inciting the cultivation of values in community members, reviving various activities that are still practiced and those that have vanished so that they are reconditioned and improved, improving nearby and local tourism locations and selling folk products.

In regards to development, requires publicizing and advertizing the activities of the community, preparation of all activities, staff and community participation in carrying out the activities.

In conclusion, in order to revitalize and develop Songkran Festival to promote tourism, the community and rural citizens must value, give importance and participate in every activity to create diversity, extravagance and attract the attention of tourists to the location for recreation and experience. The community members will benefit by the dessimination of indigenou culture and added economic value to the community.

